

KURATORIUM
OŚWIATY
W KRAKOWIE

Kod ucznia.....

Małopolski Konkurs Geograficzny
dla gimnazjalistów
Rok szkolny 2014/15
Etap rejonowy – 28 stycznia 2015 r.

Suma punktów:

Miejsce na metryczkę:

KURATORIUM
OŚWIATY
W KRAKOWIE

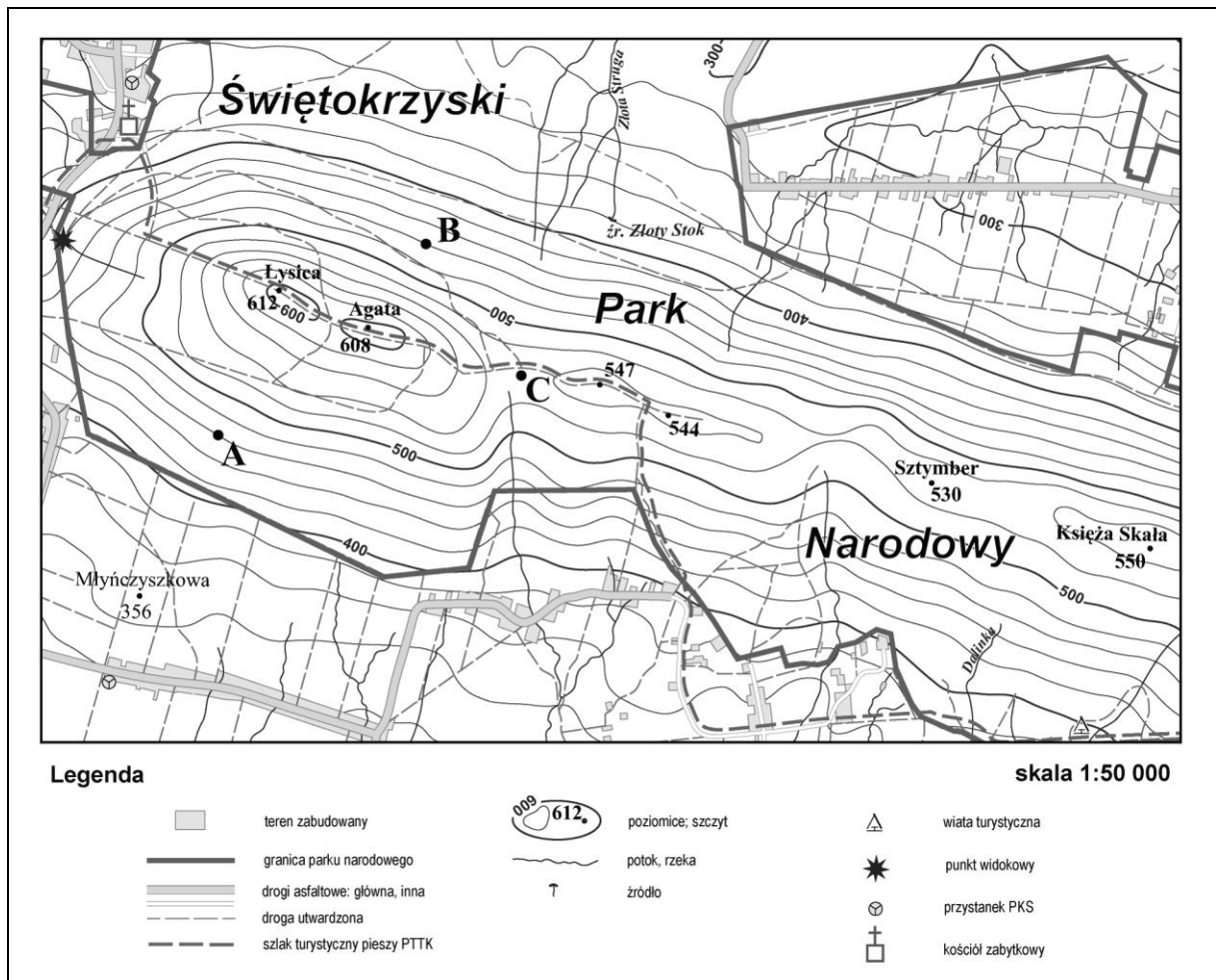
Drogi Gimnazjalisto!

1. Przed Tobą zestaw **28** zadań konkursowych zamieszczonych na 20 stronach arkusza konkursowego.
2. Na rozwiązanie zestawu masz **90** minut. Piętnaście minut przed upływem tego czasu zostaniesz o tym poinformowany przez Komisję Konkursową.
3. Za bezbłędne rozwiązanie wszystkich zadań możesz uzyskać **68** punktów.
4. W zadaniach, w których masz wskazać prawidłową odpowiedź, **zaznacz kółkiem** literę odpowiadającą właściwej informacji.
5. Pracuj uważnie, używając długopisu. Odpowiedzi udzielane przy pomocy ołówka nie będą oceniane. Możesz go używać jedynie w brudnopisie zamieszczonym na ostatniej stronie arkusza.
6. **Informacje zapisane przez Ciebie w brudnopisie nie podlegają ocenie.**
7. **Nie podpisuj** kartek imieniem ani nazwiskiem.
8. Pamiętaj, aby **nie używać** korektora. Jeżeli się pomylisz, **błędną odpowiedź przekreśl symbolem X.**
9. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
10. **Brak wyboru odpowiedzi lub zaznaczenie większej liczby odpowiedzi niż wskazano w poleceniu** będzie traktowane jako błędna odpowiedź.
11. Staraj się, aby Twoja praca była czytelna.
12. Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym (w tym np. włączenie się dźwięku telefonu komórkowego) spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Życzymy Ci powodzenia i satysfakcji z uczestnictwa w konkursie.

Autorzy zadań i Organizatorzy konkursu

Korzystając z zamieszczonej mapy wykonaj zadania 1 - 3 .

Zadanie 1. (0 – 1)

Odległość na mapie w linii prostej pomiędzy szczytami Sztymber a Księża Skała wynosi 3,1 cm .

Ile wynosi odległość między tymi szczytami w terenie? Zaznacz poprawną odpowiedź wybierając z podanych.

- A. 155 km
- B. 15,5 km
- C. 1,55 km
- D. 0,155 km

Zadanie 2. (0 – 3)

Wykonaj polecenia 2.1 – 2.3.

2.1 Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wysokość bezwzględna punktu oznaczonego literą A jest

- A. taka sama jak wysokość bezwzględna punktu oznaczonego literą B.
- B. większa niż wysokość bezwzględna punktu oznaczonego literą B.
- C. mniejsza niż wysokość bezwzględna punktu oznaczonego literą B.
- D. większa niż wysokość bezwzględna punktu oznaczonego literą C.

2. 2 Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

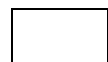
Wysokość względna punktu oznaczonego literą B w stosunku do szczytu Łysica wynosi

- A. 140 m
- B. 152 m
- C. 460 m n.p.m.
- D. 152 m n.p.m.

2. 3 Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Punkt C położony jest

- A. w kotlinie.
- B. w dolinie
- C. na stoku
- D. na przełęczy.

Zadanie 3. (0 – 4)

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwe informacje lub F – jeżeli informacje są fałszywe.

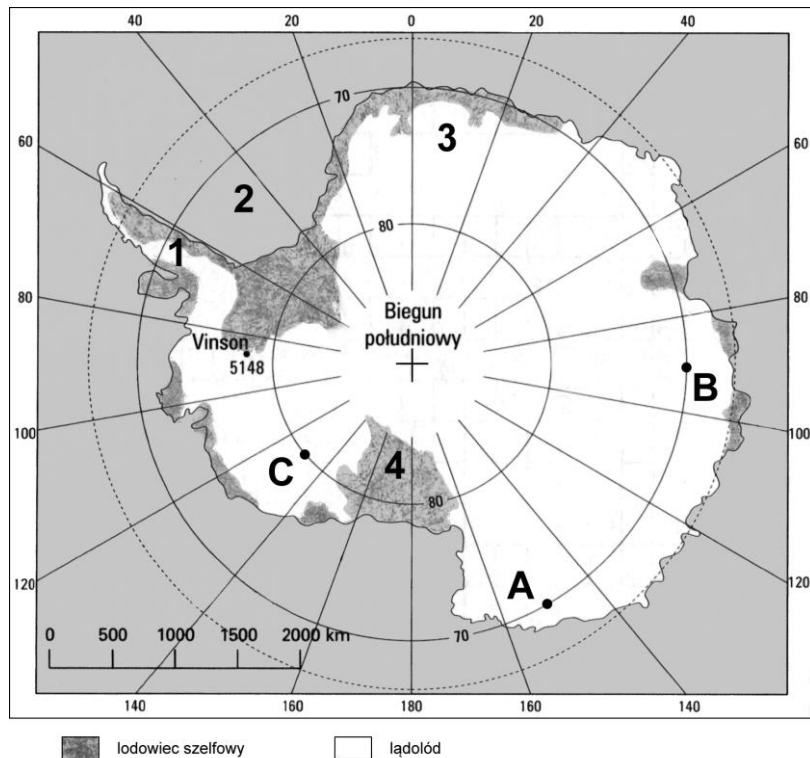
Zdania		Ocena	
A.	Najbardziej stromym stokiem Łysicy jest stok północny.	P	F
B.	Źródła potoku Złota Struga znajdują się na wysokości 420 m n.p.m.	P	F
C.	Łysica ma dwa wierzchołki.	P	F
D.	Od zabytkowego kościoła na Łysicę szlak początkowo prowadzi w kierunku południowym, a następnie skręca na południowy-wschód.	P	F

Zadanie 4. (0 – 3)

Z podanych informacji zaznacz trzy, które poprawnie charakteryzują siatkę geograficzną.

- A. Siatkę geograficzną tworzy nieskończenie wiele południków i równoleżników.
- B. Siatkę geograficzną tworzy 180 południków i 90 równoleżników.
- C. Południki i równoleżniki tworzące siatkę geograficzną przecinają się pod kątem prostym.
- D. Południki tworzące siatkę geograficzną zbiegają się w biegunach.
- E. Południki tworzące siatkę geograficzną mają różną długość.
- F. Równoleżniki tworzące siatkę geograficzną mają jednakową długość.

Na mapie numerami od 1 do 4 oznaczono wybrane obiekty geograficzne Antarktydy, natomiast literami A, B, C zaznaczono położenie punktów. Korzystając z zamieszczonej mapy wykonaj zadania 5, 6 oraz 7.

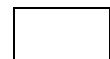

Zadanie 5. (0 – 4)

Przyporządkuj oznaczeniom na mapie 1, 2, 3, 4 odpowiednie nazwy obiektów geograficznych wybierając z podanych. W każdym wierszu tabeli zakreśl poprawną odpowiedź.

- A. Ziemia Wiktorii
- B. Ziemia Królowej Maud
- C. Półwysep Antarktyczny
- D. Morze Amundsena
- E. Morze Weddella
- F. Lodowiec Szelfowy Rossa
- G. Lodowiec Szelfowy Filchnera

Oznaczenie na mapie	Nazwa obiektu geograficznego
1	A / B / C / D / E / F / G
2	A / B / C / D / E / F / G
3	A / B / C / D / E / F / G
4	A / B / C / D / E / F / G

Zadanie 6. (0 – 1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Punkt **B** w stosunku do punktu **A** położony jest w kierunku

- A. wschodnim
- B. zachodnim
- C. północnym
- D. południowym

Zadanie 7. (0 – 1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Współrzędne geograficzne punktu **C** wynoszą

- A. 80° S 130° W
- B. 80° N 130° E
- C. 80°N 150° E
- D. 80°S 150° W

Zadanie 8. (0 – 1)

Na zamieszczonej mapie przedstawiono rozmieszczenie przemysłu w Reńsko-Westfalskim Okręgu Przemysłowym, którego częścią jest Zagłębie Ruhry. Których metod kartograficznych, spośród wymienionych poniżej, użyto do przedstawienia treści mapy? **Zaznacz** poprawną odpowiedź wybierając spośród podanych pod mapą.

Metody kartograficzne:

I kartogram

II metoda izolinii

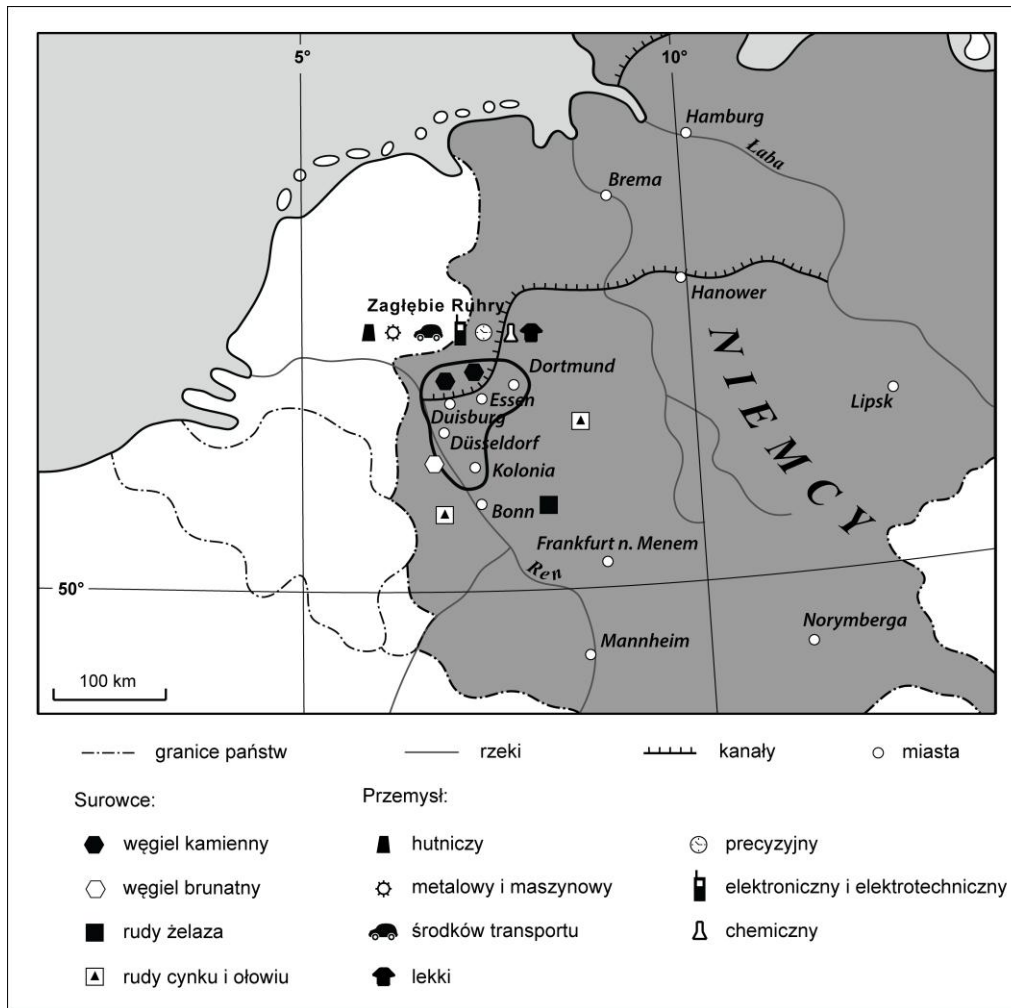
III metoda zasięgów

IV metoda sygnaturowa

V metoda kropkowa

VI metoda powierzchniowa

Przemysł w Reńsko-Westfalskim Okręgu Przemysłowym

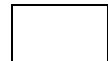

A. I i VI

B. II i IV

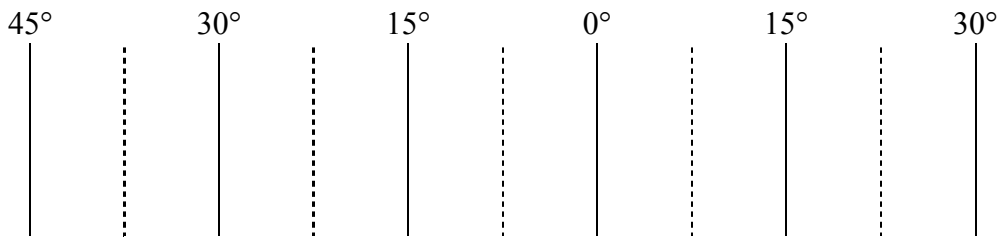
C. tylko IV

D. III i IV

Zadanie 9. (0 – 2)

Korzystając z rysunku, na którym przedstawiono układ południków przechodzących przez środek wybranych stref czasowych oraz południków stanowiących ich granice oblicz, która godzina czasu strefowego jest w Rio de Janeiro (43° W), podczas gdy w Krakowie (20° E) jest godzina 3:15 tego samego czasu. Zaznacz punktem oraz nazwą położenie tych miast i wybierz poprawną odpowiedź spośród podanych.

- A. 7:00 tego samego dnia
- B. 7:45 tego samego dnia
- C. 23:15 poprzedniego dnia
- D. 22:45 poprzedniego dnia

Zadanie 10. (0 – 3)

Zaznacz trzy poprawne dokończenia zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Strefę klimatów zwrotnikowych na obszarze Afryki charakteryzuje:

- A. średnia temperatura powietrza w każdym miesiącu powyżej 20° C.
- B. najwyższa na Ziemi średnia temperatura powietrza w miesiącach letnich.
- C. najmniejsze na Ziemi opady z wyjątkiem klimatu morskiego.
- D. średnia temperatura powietrza w miesiącach zimowych od 0° C do 5° C.
- E. bardzo duża dobową amplitudą temperatury powietrza.

Zadanie 11. (0 – 1)

Zaznacz literę przy schemacie, na którym prawidłowo przedstawiono związki elementów środowiska przyrodniczego znacznych obszarów Wyżyny Wschodnioafrykańskiej wynikające ze strefowości klimatyczno – roślinno - glebowej na Ziemi.

- A. klimat podrównikowy wilgotny → las liściasty → gleby bielcowe i gleby płowe
- B. klimat podzwrotnikowy → lasy podzwrotnikowe → gleby brunatne
- C. klimat równikowy wilgotny → wiecznie zielony las równikowy → gleby czerwonożółte
- D. klimat podrównikowy wilgotny z porą suchą → sawanny → czerwonoziemy i żółtoziemy

Zadanie 12. (0 – 3)

Rodzaje pustyń mają regionalne nazwy. Powszechnie przyjęły się nazwy używane na Saharze.

Na fotografiach oznaczonych numerami od 1 do 3 przedstawiono trzy typy pustyń. Każdej fotografii przyporządkuj nazwę odpowiedniego rodzaju pustyni wybierając z podanych. W tabeli **zaznacz** poprawne odpowiedzi.

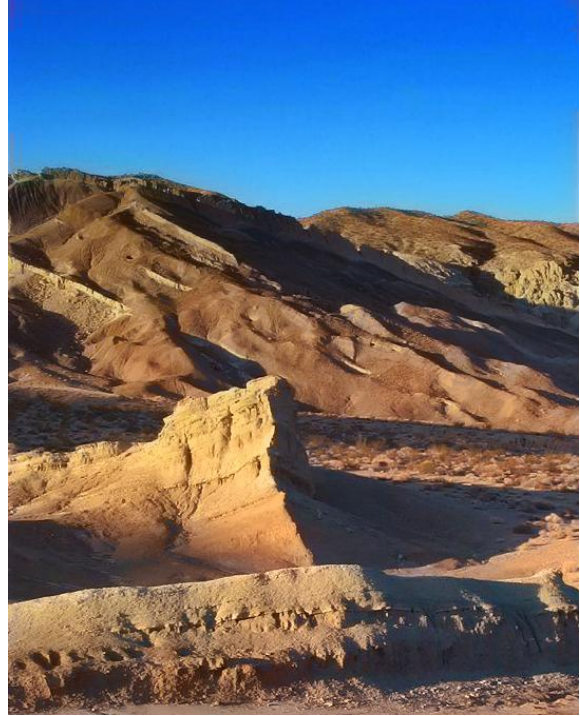
- A. hamada
- B. playa
- C. serir
- D. erg

1

Fot. J. Nowakowska

2

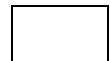
Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/>

3

Fot. J. Nowakowska

Numer fotografii	Typ pustyni
1	A / B / C / D
2	A / B / C / D
3	A / B / C / D

Zadanie 13. (0 – 5)

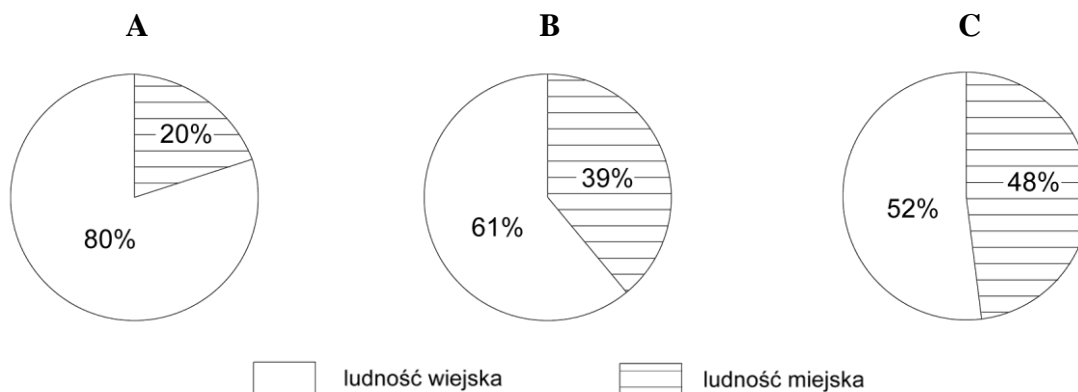
Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwe informacje lub F – jeżeli informacje są fałszywe.

Zdania		Ocena	
A.	Jeziro Tanganika i Jeziro Wiktorii są pochodzenia tektonicznego.	P	F
B.	Najwyższym czynnym wulkanem Afryki jest Kilimandżaro.	P	F
C.	Pasaty na półkuli południowej mają kierunek północno-zachodni.	P	F
D.	Gleby występujące w lesie równikowym są mało żyzne.	P	F
E.	Afryka jest jedynym kontynentem, na którym nie występują złoża węgla kamiennego	P	F

Zadanie 14. (0 – 1)

Współczynnik urbanizacji jest jednym ze wskaźników rozwoju państw lub regionów.

Na którym z wykresów poprawnie przedstawiono udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności zamieszkującej Afrykę? Zaznacz literę, którą oznaczono właściwy wykres.

Zadanie 15. (0 – 1)

Spośród zestawów A, B, C, D zaznacz ten, w którym przynajmniej część każdego z wymienionych państw położona jest na obszarze Sahelu.

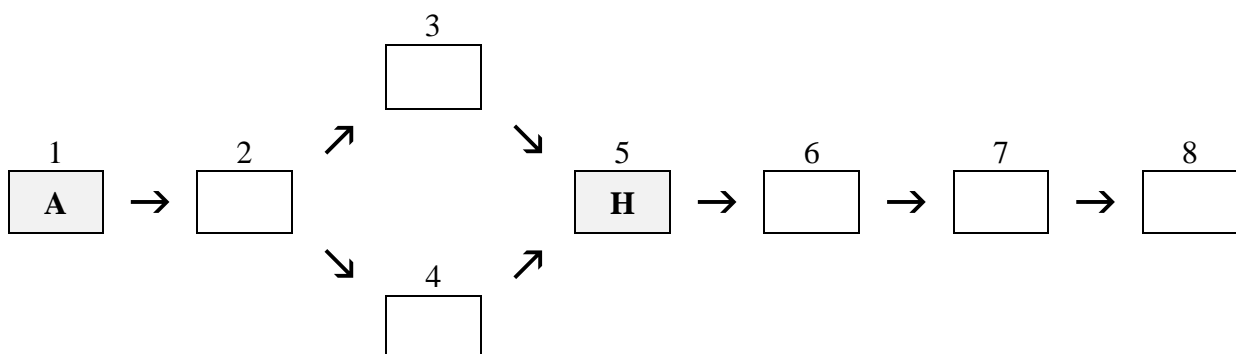
- A. Tanzania, Maroko, Egipt
- B. Niger, Czad, Sudan Północny
- C. Senegal, Nigeria, Libia
- D. Algieria, Kenia, Erytrea

Zadanie 16. (0 – 3)

W ramce podano informacje odnoszące się do wybranych procesów społecznych i przyrodniczych, które od początku lat 70. XX w. zachodzą w państwach afrykańskich położonych w strefie Sahelu.

Ułóż logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy zmian zachodzących w tym regionie Afryki, uzupełniając schemat. Wpisz w kratkach schematu w odpowiedniej kolejności właściwe litery, którymi oznaczono podane informacje.

- A. wzrost liczby ludności
- B. głód i niedożywienie ludności
- C. niszczenie naturalnej szaty roślinnej przez nadmierny wypas bydła
- D. wzrost liczebności stad hodowanych zwierząt i powierzchni pól uprawnych
- E. wywiewanie gleby i uaktywnienie pól wydmych na obszarach sawanny i pól uprawnych
- F. nadmierne wykorzystanie skąpych zasobów wodnych do nawadniania pól i chowu zwierząt
- G. drastyczne zmniejszenie zbiorów płodów rolnych i liczby hodowanych zwierząt
- H. obniżenie poziomu wód gruntowych

Zadanie 17. (0 – 1)

Wiele biednych państw afrykańskich położonych jest na obszarach niedoboru słodkiej wody. W tych krajach dostarczaniem wody do domostw prawie zawsze zajmują się kobiety, którym pomagają dzieci. Kobiety i dzieci przebywają dziennie średnio 6 km niosąc na plecach pojemniki z wodą nabrana w rzekach, jeziorach lub studniach. Zajmuje im to kilka godzin dziennie. Noszenie wody przez dzieci jest jednym z czynników wpływających na wskaźnik analfabetyzmu w tych krajach.

Wybierz prawidłową odpowiedź z pierwszej kolumny oraz jej prawidłowe uzasadnienie z trzeciej kolumny.

Czy wskaźnik analfabetyzmu w krajach afrykańskich, w których dzieci pomagają w zaopatrywaniu rodziny w wodę, jest **wiekszy** wśród mężczyzn niż wśród kobiet?

Tak	ponieważ	A. wśród dzieci , które pomagają matkom nosić wodę są głównie chłopcy, co uniemożliwia im chodzenie do szkoły.
Nie		B. chłopcy, zwyczajowo, pomagają przy noszeniu wody tylko do 7 – 8 roku życia, co umożliwia im chodzenie do szkoły.

Zadanie 18. (0 – 3)

Wskaż w trzeciej kolumnie tabeli dokończenie każdego zdania zaznaczając odpowiedź **A** lub **B** tak, aby zdanie prawidłowo wyjaśniało wybrany termin.

	Wyjaśnienie	Termin
I	Gwałtowny wzrost liczby ludności na jakimś obszarze w stosunkowo krótkim czasie nosi nazwę	A. eksplozji demograficznej. B. imigracji.
II	Wędrowni pasterze, którzy w strefie Sahelu prowadzą koczowniczy tryb życia to	A. Beduini. B. nomadzi.
III	Proces degradacji środowiska przyrodniczego na obszarach suchych i półsuchych określany jest mianem	A. pustynnienia. B. nadmiernej eksploatacji.

Zadanie 19. (0 – 1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W strefie Sahelu uprawia się głównie

- A. sorgo i proso
- B. maniok i bataty
- C. kukurydzę i banany
- D. ryż i bawełnę

Zadanie 20. (0 – 2)

Zaznacz nazwy dwóch gatunków roślin, których uprawie najbardziej nie sprzyja klimat równikowy wilgotny.

- A. pszenica
- B. orzeszki ziemne
- C. maniok
- D. kakaowiec

Zadanie 21. (0 – 1)

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Które obszary Ziemi objęto nazwą Antarktyka?

- A. Antarktydę oraz otaczające ją wyspy położone do 66°30'S.
- B. Wyspy i wody oceanów otaczających Antarktydę do 66°30'S.
- C. Antarktydę i otaczające ją wody oceanów oraz położone na nich wyspy do około 55°S.
- D. Wody oceanów otaczających Antarktydę do 66°30'S.

Zadanie 22. (0 – 3)

Z podanych informacji zaznacz trzy, które poprawnie charakteryzują klimat Antarktydy.

- A. Najwyższa średnia miesięczna temperatura powietrza występuje w lipcu.
- B. Na przeważającej części kontynentu w ciągu całego roku temperatura powietrza utrzymuje się poniżej 0° C.
- C. W wąskim pasie wybrzeża występuje termiczne lato.
- D. W centralnej części kontynentu średnia temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu waha się od -20°C do -30°C.
- E. Klimat jest suchy – w środkowej części kontynentu roczna suma opadów wynosi od około 100 mm do 200 mm .
- F. W centralnej części kontynentu średnia temperatura powietrza w najzimniejszym miesiącu wynosi około -80° C.

Zadanie 23. (0 – 4)

Wskaż w trzeciej kolumnie tabeli dokończenie każdego zdania zaznaczając odpowiedź A lub B tak, aby zdanie zawierało prawdziwe informacje.

I	Powierzchnia Antarktydy jest	A. większa niż powierzchnia Europy. B. mniejsza niż powierzchnia Europy.
II	Na Antarktydzie najniżej położona granica wiecznego śniegu znajduje się na wysokości	A. 0 m n.p.m. B. 50 m n.p.m.
III	Na Antarktydzie lądolód nie pokrywa zaledwie	A. 12 % powierzchni kontynentu. B. 2 % powierzchni kontynentu.
IV	Miaższość lądolodu antarktycznego w najgrubszym miejscu przekracza	A. 5400 m . B. 4700 m .

Zadanie 24. (0 – 1)

Spośród zestawów A, B, C, D zaznacz ten, w którym wszystkie wymienione gatunki zwierząt żyją w Antarktyce.

- A. karibu, lis polarny, wieloryby, foki
- B. kryl, sowa śnieżna, mewy, lis polarny
- C. biały niedźwiedź, foki, wieloryby, kryl
- D. wieloryby, foki, słonie morskie, kryl

Zadanie 25. (0 – 5)

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwe informacje lub F – jeżeli informacje są fałszywe.

Zdania		Ocena	
A.	W Antarktyce nie zachodzą zjawiska wulkaniczne i trzęsienia ziemi.	P	F
B.	Na Antarktydzie nie występuje tundra.	P	F
C.	Istnieją geologiczne dowody, że w przeszłości Antarktyda była połączona m.in. z Półwyspem Indyjskim.	P	F
D.	Antarktyda jest kontynentem, który oddzielił się od superkontynentu nazwanego Gondwaną, w skład którego wchodziła również m.in. Australia.	P	F
E	Istnieją geologiczne dowody, że w przeszłości na Antarktydzie występowały m. in. lasy liściaste, tundra i bagna.	P	F

Zadanie 26. (0 – 4)

Skreśl w podanych zdaniach zbędne wyrazy tak, aby każde zdanie zawierało prawdziwe informacje.

- I. Polska Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego znajduje się na **Półwyspie Antarktycznym / Wyspie Króla Jerzego**.
- II. Polska Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego zlokalizowana jest na brzegu fiordowej **Zatoki Admiralicji / Zatoki Rossa**.
- III. Na wniosek Polski na południe od Polskiej Stacji Antarktycznej utworzono obszar specjalnej ochrony przyrody obejmujący m.in. odcinek wybrzeża o długości **kilkunastu / kilkuset** kilometrów, **pięć / dziesięć** lodowców oraz kolonie lęgowe licznych ptaków (w tym pingwinów).

Zadanie 27. (0 – 5)

Oceń prawdziwość informacji podanej w każdym zdaniu. Zaznacz P, jeżeli zdanie zawiera prawdziwe informacje lub F – jeżeli informacje są fałszywe.

Zdania		Ocena	
A.	Polska Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego została założona w 1957 roku.	P	F
B.	Na Polskiej Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego w sezonie zimowym stale przebywa około 6 – 15 osób.	P	F
C.	Wskutek złagodzenia i ocieplenia klimatu w rejonie lokalizacji Polskiej Stacji Antarktycznej w ciągu około trzydziestu lat czoła niektórych lodowców cofnęły się około dwa kilometry w głąb lądu.	P	F
D.	W Antarktyce żyją tylko dwa gatunki pingwinów – pingwiny Adeli i pingwiny cesarskie.	P	F
E.	Lodowce szelfowe powstają w zatokach wskutek zamarznięcia wody morskiej.	P	F

Zadanie 28. (0 – 1)

Zaznacz dokończenie podanego zdanie tak, aby zawierało prawdziwą informację.

Na Antarktydzie obecnie nie wydobywa się surowców mineralnych, ponieważ

A. zgodnie z międzynarodowym porozumieniem z 1991 r. ten rodzaj działalności gospodarczej nie będzie prowadzony na tym kontynencie przynajmniej do roku 2048.

B. zgodnie z międzynarodowym porozumieniem z 1961 r. ten rodzaj działalności gospodarczej nigdy nie będzie prowadzony na tym kontynencie.

C. od grudnia do lutego na tym kontynencie występuje noc polarna.

D. ten rodzaj działalności gospodarczej spowodowałby wyginięcie żyjących tam piżmowców.

BRUDNOPIS

